

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

joku muu

Vastaajatahon virallinen nimi

Wilhelmiina Palvelut Oy

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Minna Saranpää

minna.saranpaa@wilhelmiina.fi

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

-

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen, palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden parantaminen sekä asiakkaan näkökulma tulee nostaa vahvemmin uudistusten keskiöön. Uudistuksessa on huolehdittava myös siitä, että sosiaalihuoltoa ja terveydenhuoltoa kehitetään rinnan ja toisiinsa kytkeytyvinä kokonaisuuksina. Tämä tukee asiakkaasta lähtevää tarkastelunäkökulmaa ja mahdollistaa mahdollisimman sujuvan ja kustannustehokkaan palvelukokonaisuuden rakentamisen. Asiakkaan näkökulmasta palvelujen on muodostettava yhtenäinen kokonaisuus. Nyt uudistuksessa on uhkana, että sosiaalihuollon palvelut jäävät sivuun tai vähemmälle huomiolle kuin terveyshuollon palvelut.

Esityksessä on hyvää se, että palvelujen järjestämisvastuu siirretään kuntia suuremmille järjestäjäalueille. Suuremmat järjestäjäalueet ovat hyvä pohja tavoitteisiin pääsemiselle, mutta tämä ei yksin riitä niiden saavuttamiseksi. Järjestämisvastuun leveämpien hartioiden ohella esitykseen tulee huomioida laajemmin myös muita ratkaisuja.

Sote-uudistusesityksessä tulevien sote-maakuntien mahdollisuuksia järjestää palvelut parhaaksi katsomallaan tavalla tulee vahvistaa. Maakunnille tulee palvelujen järjestäjänä mahdollistaa riittävä, nykyisten kuntien kaltainen itsehallinto ja mahdollisuudet päättää palvelustrategiastaan ja palvelutuotantokokonaisuudesta alueellaan.

Saumattomilla hoito- ja palveluketjuilla, joihin integroidaan sekä sosiaali- että terveyspalvelut, joissa hyödynnetään laaja-alaisesti monituottajamallia, alueen julkisia sekä yksityisiä palveluntuottajia niin yrityspohjaisia, kuin kolmannen sektorin palveluntuottajia sekä järjestölähtöistä auttamistoimintaa saadaan aikaiseksi sekä vaikuttavia palveluja yksilöllisesti palvelun käyttäjälle että kavennetaan terveys- ja hyvinvointieroja väestötasolla.

Palvelujen yhdenvertaista saatavuutta asiakkaan näkökulmasta tulee yllämainitun aidon monituottajuuden mahdollistamisen rinnalla edistää hoito- ja hoivatakuulla, palveluseteleillä sekä Kela-korvauksia nostamalla. Palvelujen käytön mahdollisuus on varmistettava myös turvaamalla kaikille kansalaisille palvelut tasavertaisesti. Esimerkiksi asiakasmaksut eivät saa muodostua esteeksi palvelujen käyttämiselle. Esityksessä tulee myös parantaa asiakkaiden oikeutta ja kansalaisen aitoja mahdollisuuksia valita palveluntarjoajansa.

Palvelujen kustannustehokkuus, laatu ja vaikuttavuus edellyttävät, että sosiaali- ja terveyspalvelut muodostavat asiakkaalle yhdessä hänen kanssaan suunnitellun ja toteutetun kokonaisuuden, joka hyödyntää monipuolisesti alueellista palvelutuotantoa ja palveluntuottajia.

Soteuudistuksessa on painotettava hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen sekä ennaltaehkäisyn merkitystä. Olennaista on huolehtia hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen rakenteista, resursseista ja kehittämisestä. Järjestöillä on monipuolista toimintaa hyvinvoinnin- ja terveyden edistämiseksi, joten yhteistyö järjestöjen kanssa on avainasemassa vaikuttavien toimintamallien ja käytäntöjen luomiseksi. Tuloksellinen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen myöhentää tai parhaimmillaan kokonaan poistaa tarpeen raskaille, kalliille palveluille, kuten esim. ikääntyneiden tehostettuun palveluasumiseen tai kuntoutukseen. Uudistava kehittämissuunnitelma, mm. kustannustehokkaiden digitaalisten palvelujen osalta, edellyttää toimivaa yhteistyötä oppilaitosten, kolmannen sektorin ja yritysten kaltaisten kehittäjäorganisaatioiden kanssa.

Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen edellyttää huomion kiinnittämistä toiminta- ja työkyvyn ylläpitämiseen. Erityisesti on otettava huomioon ihmiset, joilla on monenlaisia toiminta- ja työkyvyn haasteita. Syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja raskaiden palvelujen minimoimiseksi heidän kohdallaan on olennaista tunnistaa palvelutarve riittävän varhain ja huolehtia laaja-alaisesta yhteistyöstä terveydenhuollon, sosiaalihuollon, alueen palveluntuottajien ja järjestöjen kanssa. Paljon erilaisia palveluja tarvitsevat henkilöt hyötyvät myös siitä, että heille osoitetaan vastuuhenkilö, joka vastaa palvelukokonaisuuden yhteensovittamisesta.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

-

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Demokratia toteutuu esityksessä osittain, muttei täysin kattavasti.

Esityksen mukaan sote-maakunnat olisivat julkisoikeudellisia yhteisöjä, joilla on alueellaan itsehallinto. Esityksessä on kuitenkin säädösesityksiä, jotka omalta osaltaan rajoittavat sote-maakuntien itsehallintoa ja sitä kautta demokratian toteutumista.

Asukkaille lainsäädäntö mahdollistaa monenlaisia vaikuttamisen mahdollisuuksia. On tärkeää, että asukkaille luodaan saavutettavat osallistumis- ja vaikuttamiskanavat palvelujen suunnitteluun ja toteutukseen ja tähän toimintaan osoitetaan riittävästi resursseja.

Esityksessä hyvänä asiana voidaan pitää myös velvoitetta erilaisten kansalaisryhmien toimielinten, kuten vanhusneuvoston, asettamisesta.

Kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksien ja osallisuuden varmistamiseksi ja lisäämiseksi jokaisen sote-maakunnan tulee luoda yhteistyörakenteet ja toimielin myös maakunnan ja järjestöjen väliselle yhteistyölle. Kansalaisia ja palvelunkäyttäjiä edustavat sosiaali- ja terveysalan järjestöt on otettava mukaan sote- ja maakuntaudistuksen suunnitteluun ja toteutukseen.

On tärkeää kiinnittää huomiota myös siihen, että demokratian toteutumista heikentää esityksessä oleva sote-maakuntien väliaikainen valmistelutoimielin, jolle on suunniteltu merkittäviä vallankäytön mahdollisuuksia ennen maakuntavaaleja.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

ei kantaa

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

ei kantaa [Keskeistä on, että asiakas saa laadukkaan ja vaikuttavan palvelukokonaisuuden. Palvelujen toteuttaminen asiakaslähtöisesti edellyttää, että sote-maakunnat voivat toimia itsenäisesti hyödyntämällä monipuolisesti ja laaja-alaisesti alueensa julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyötä, osaamista ja palveluntuottajia.]

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

kyllä pääosin [Hyvänä lakiesityksessä voidaan pitää sitä, että se mahdollistaa asukkaille osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Tämän lisäksi lakiesityksessä on kuitenkin tärkeää huomioida vahvemmin kansalaisjärjestöjen merkitys erilaisten väestöryhmien edustajana ja toiminta asukkaiden osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien vahvistajana sekä asiakaslähtöisen kehitys- ja tutkimustyön tekijänä, uudenlaisten kansalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tarpeista lähtevien toimintamallien innovoijana.]

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä pääosin [Kustannusten hillintää vaikuttavia tavoitteita tarvitaan. Taloudenohjausmekanismin tulee sisältää kannusteita tuottavuuden parantamiseen. Tarvitaan myös seurantamekanismeja sekä kattavaa ja vertailukelpoista tietoa kustannuksista. Vain todellinen tieto oman ja markkinoilta ostettavissa olevan tuotannon kustannuksista voi ohjata vastuullista ja taloudellisesti kestävää palvelustrategian laadintaa ja toteuttamista. Kustannusten hillintään johtavat toimenpiteet eivät saa kuitenkaan kohdentua siten, että ne heikentävät asiakkaiden mahdollisuuksia saada palveluita, viivästyttävät hoitoon pääsyä tai vaikeuttavat hoitoon hakeutumista. Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen ja yhdenvertaisuus edellyttävät sitä, että kaikilla on mahdollisuus päästä tarvitsemansa palvelun piiriin nopeasti ja saada tarvitsemansa hoito kustannusten muodostumatta esteeksi. Tämän vuoksi uudistuksessa on tärkeää varmistaa, että esim. asiakasmaksut eivät ole este palveluihin hakeutumiseksi.]

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

ei pääosin [Julkisen talouden kestävyysnäkökulmasta tärkeää on, miten rajalliset resurssit pystytään käyttämään parhaalla mahdollisella tavalla välttämättömiä sote-palveluita tarvitsevien kansalaisten hyväksi. Esitys ei sisällä selkeätä kustannusten hillinnän tavoitetta. Riskinä on, että esityksellä ei saavuteta sote-uudistuksen yhtä keskeistä tavoitetta eli kustannuskasvun taittamista julkisen talouden kestävyysnäkökulmalle tasolle. Sote-palveluiden rinnalla on erittäin tärkeää, että uudistuksella turvataan myös sote-maakuntien mahdollisuudet investoida sote-maakunnan tavoitteiden mukaisesti ennalta ehkäisevään työhön, jolla voidaan vaikuttaa tuleviin kustannuksiin.]

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

-

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

ei pääosin [Myönteistä esityksessä on järjestämisvastuun siirtäminen sote-maakuntiin. Lakiesityksen tulisi tukea myös aitoa monituottajamallia, erilaisten palveluntuottajien toimintamahdollisuuksia ja niitä tukevia toimenpiteitä. Näitä ovat mm. palveluseleiden käyttö ja erilaiset henkilökohtaisen budjetin mallit. Palvelujen saatavuuden lisäksi on seurattava myös niiden laatua ja vaikuttavuutta. Parhaimpaan lopputulokseen pääsemistä edistää alueen palveluiden ja osaamisen monipuolinen hyödyntäminen. Yksityinen ja kolmannen sektorin palvelutuotanto on otettava huomioon ja varmistettava, että asiakkaat saavat kokonaistarjonnasta kustannustehokkaasti laadukkaat ja vaikuttavat palvelut. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen varmistaminen edellyttää myös, että sote-maakunnassa ja kunnissa tunnetaan järjestöjen monipuolinen toiminta ja järjestöjen tarjoamat palvelut integroidaan rakenteisiin ja asiakkaan palveluprosesseihin, mm. ikääntyneiden palveluihin ja kuntoutumisen prosesseihin.]

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

ei pääosin [Sotepalvelujen yhdenvertainen saatavuus edellyttää valtakunnallisesti panostamista oikea-aikaiseen ja nopeaan palveluun pääsyyn, mihin ei saa vaikuttaa asiakkaan asuinpaikka. Palvelunkäyttäjän edun ja yhdenvertaisuuden toteutumiseksi on hyödynnettävä laaja-alaisesti ja monipuolisesti kaikkia alueen toimijoita, mukaan lukien yksityinen ja kolmas sektori. Palvelujen saatavuutta on kunnissa rakennettu monituottajamallilla. Palvelujen järjestämisestä vastanneet kunnat ja kuntayhtymät ovat tehneet hyvää ja monipuolista yhteistyötä yksityisten palveluntuottajien kanssa turvataksaan palvelujen saatavuuden ja tehostaakseen palvelutuotantoa. Yhdenvertaisuus palveluissa perustuu paitsi palvelujen hyvään saatavuuteen ja laatuun, myös erilaisten asiakasryhmien tarpeiden huomioimiseen. Monituottajuus on ollut hyvä keino yhdenvertaisuuden parantamiseen. Myös tulevaisuudessa monituottajamallien kehittämiseen ja hyödyntämiseen tulee kannustaa ja mahdollistaa säännöksissä maakuntien toimintaedellytykset. Niiden tulee voida itsenäisesti yhteistyössä paikallisten palveluntuottajien kanssa pystyä laatimaan palvelustrategiansa ja rakentamaan alueelliset sote-palvelunsa yhdenvertaisten, laadukkaiden ja kustannustehokkaiden palveluiden tarkoituksenmukaisimmalla yhdistelmällä. On tärkeää levittää myös innovaatioita ja syntyneitä hyviä käytäntöjä valtakunnallisesti muiden sote-maakuntien käyttöön. Yhteistyö ja työnjako muiden sote-maakuntien kanssa on erityisen tärkeää pienten sote-maakuntien kohdalla. Pelkästään rakenteellinen järjestämisvastuun siirtäminen kunnilta maakunnille ei riitä laadun varmistamiseen eikä saa aikaan yhdenvertaisuutta. Palvelujen laadun ja vaikuttavuuden säännöllinen seuranta, arviointi ja kehittäminen on tärkeää. Laadun ja vaikuttavuuden kehittämiseen on lakikokonaisuuteen luotava kannusteet. Palvelutarpeen arviointiin

pohjautuva yksilöllinen asiakassuunnitelma, johon sisältyy tarvittaessa myös yhdessä asiakkaan kanssa laadittu kuntoutussuunnitelma, tulee sisällyttää lakiin. Asiakassuunnitelman avulla voidaan mahdollistaa asiakkaalle kokonaisvaltainen palveluprosessi. Kaikki palveluntuottajat tulee velvoittaa noudattamaan asiakassuunnitelmaa, jota on seurattava ja arvioitava koko prosessin ajan.]

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

ei pääosin [Riskinä on, että yksilötason hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen voi ikävimmillään jäädä ei-kenenkään tehtäväksi. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on tärkeää nostaa uudistuksessa myös keskeiseksi tavoitteeksi. Ikääntyvässä yhteiskunnassa on vahvistettava kansalaisten ennakoivaa toiminta- ja työkyvyn ylläpitämistä ja säilymistä ottamalla monipuolisesti käyttöön alueen toimijat ja resurssit. Myönteisenä asiana voidaan pitää sitä, että Sote-järjestämislaissa esitetään säädettäväksi kunnan velvoite nimettä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho ja että kunnan on tehtävä yhteistyötä sote-maakunnan sekä muiden kunnassa toimivien julkisten toimijoiden sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Näin hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen varmistetaan paras mahdollinen osaaminen. Jotta lakiesitys takaa valtakunnallisesti yhdenmukaiset lähtökohdat mm. järjestöjen ja kuntien väliseen yhteistyöhön, tulee tämä yhteistyö kuitenkin määrittellä tarkemmin. Vuorovaikutuksen tulee olla säännöllistä ja jatkuvaa. Yhteistyölle on turvattava tarvittavat yhteistyörakenteet ja resurssit. Yhteistyöllä ja hyödyntämällä eri toimijoiden osaamista sekä mm. tutkimus- ja kehittämistoimintaa, turvataan asiakkaalle paras lopputulos.]

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei pääosin [Lähtökohta on hyvä. Pykälässä painotetaan järjestämisen ja järjestämisosaamisen merkitystä palvelujärjestelmässä ja vastuu palveluiden järjestämisestä annetaan selkeästi sote-maakunnille. Pykälässä esitetään kuitenkin yksityiskohtia, jotka sitovat palvelujen järjestäjiä merkittävästi ja käytännössä voivat estää niitä toteuttamasta vastuulleen kuuluvaa järjestämistehtävää parhaalla mahdollisella tavalla toiminta-alueensa olosuhteet huomioon ottaen. On erittäin tärkeää turvata monituottajamalli. Palvelujen hankintaa sekä yhteistyötä yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa tulee voida toteuttaa kussakin maakunnassa paikallisesti ja paikalliset toimintamahdollisuudet hyödyntäen parhaalla mahdollisella tavalla.]

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei pääosin [Asiakaslähtöisyys edellyttää, että myös pienemmät yksityiset palveluntuottajat ja järjestöt voivat edelleen toimia palveluntuottajina. Ostopalveluja on voitava edelleen käyttää yhdenvertaisuuden varmistamiseksi sekä laadultaan ja vaikuttavuudeltaan parhaan mahdollisen palvelun turvaamiseksi asiakkaille. Laadun ja vaikuttavuuden varmistaminen edellyttää sote-maakunnilta hyvää hankintaosaamista ja sitä, että laatu ja vaikuttavuus ovat hankintakriteerejä. Yksityisten palveluntuottajien ja järjestöjen mahdollisuudet palvelujen tuottamiseen on turvattava. Erityisen tärkeää on huolehtia siitä, että pienet yksityiset palveluntuottajat ja kolmannen sektorin toimijat pystyvät jatkossakin osallistumaan kilpailutuksiin.]

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

ei pääosin [Järjestämislakiin on perusteltua nostaa vaade yksityistä terveydenhuoltoa ja sosiaalihuoltoa koskevien vaatimusten täyttymisestä. Muut mahdolliset vaatimukset tulee jättää palvelujen järjestäjä- ja tuottajatahon kesken sovittaviksi.]

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei pääosin [Pykälässä esitetyt alihankinnan vaatimukset heikentävät erityisesti pienten palveluntuottajien mahdollisuuksia osallistua julkisiin tarjouskilpailuihin.]

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

ei kantaa

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

ei kantaa

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

-

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaita.

Alueilla ympäri Suomen tehdään tällä hetkellä sujuvaa yhteistyötä julkisen sektorin, yritysten ja järjestöjen välillä. Monituottajamalli tulee uudistuksessa turvata ja vahvistaa yhteistyötä julkisen sektorin, yksityisen sektorin ja kolmannen sektorin välillä.

Tällä voidaan merkittävästi vaikuttaa sosiaali- ja terveyserojen kaventumiseen, yhdenvertaisuuden toteutumiseen ja tehokkaaseen toiminnan toteutumiseen. Laadun ja vaikuttavuuden tulee olla lähtökohtina myös palvelujen hankinnassa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi on olennaista integroida järjestölähtöinen auttamistoiminta julkisen sektorin toimintaan. Näin voidaan osaltaan ehkäistä tai ainakin myöhentää raskaiden, kalliiden palvelujen tarvetta.

Palvelujen aktiivinen kehittäminen tarvitsee sitä edistäviä kannusteita. Innovaatiotoiminnassa on tehtävä laaja-alaista yhteistyötä kaikkien toimijoiden, kuten lähellä asiakaspintaa toimivien sosiaali- ja terveysalan järjestöjen ja säätiöiden kanssa.

Asiakkaan asemaa on lakikokonaisuudessa vahvistettava. Kaikille palvelujen piiriin tuleville ihmisille tulee laatia yksilöllinen, palvelutarpeen arvioinnin pohjalta laadittu asiakassuunnitelma. Kaikilla asiakkaan palveluprosessiin osallistuvilla toimijoilla tulee olla velvoite tämän asiakassuunnitelman noudattamiseen.

Palvelusetelin ja henkilökohtaisen budjetin avulla tulee vahvistaa asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja mahdollisuuksia valita itselleen parhaiten sopivat palvelut.

Myös ennakoivan hyte-toiminnan ja kuntoutuksen rooli ihmisten työ- ja toimintakyvyn ja osallisuuden mahdollistajina on tärkeää tunnistaa ja integroida kiinteästi osaksi asiakkaan palvelukokonaisuutta. Kuntoutustarve tulee systemaattisesti tunnistaa ja arvioida. Osana asiakassuunnitelmaa on laadittava kuntoutussuunnitelma ja ohjattava asiakas tarvittavien kuntoutuspalvelujen piiriin. Palvelutarjonnassa on hyödynnettävä yksityisiä ja kolmannen sektorin palveluntuottajia. Järjestöillä on vahvaa osaamista ja toimintaa kuntoutumisen asiantuntijoina, vertaistukijoina ja kehittäjinä, joten järjestöjen toiminta tulee integroida kuntoutusprosessiin ja järjestöjen toimintaedellytykset on turvattava.

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaita

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

ei kantaa

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

-

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

ei kantaa

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

-

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

-

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

-

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

ei kantaa

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

ei kantaa

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

-

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

ei kantaa

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain

omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

ei kantaa

39. Voimaantulon 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelyistä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

ei kantaa

40. Voimaantulon 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

ei kantaa

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

-

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

ei kantaa

44. Voimaantulon pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaantulolaista.

-

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannelta vuodelta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

ei kantaa

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei kantaa

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei kantaa

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

ei kantaa

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

ei kantaa

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

-

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

ei kantaa

55. Ovatko valtiosuus-kriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta)?

ei kantaa

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

-

Verolainsäädäntö

58. Pidättekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

ei kantaa

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

kyllä pääosin [Uudistuksen tulee turvata asuinpaikasta riippumatta kaikille kansalaisille yhdenvertaiset mahdollisuudet päästä hoidon, hoivan ja muiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen piiriin.]

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

ei kantaa

73. Pidätkö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

ei kantaa

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

kyllä pääosin [Päätösvallan palvelujen tuotantorakenteesta ja ostopalvelujen hankinnasta tulee olla sote-maakunnilla. Valtionohjaus on paikallaan alueellisten erojen syntyminen ehkäisemiseksi ja sen varmistamiseksi, että kullakin alueella ihmiset saavat tarvitsemansa palvelut kustannustehokkaasti. Palveluiden laatuun ja vaikuttavuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota.]

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

ei kantaa

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

-

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

ei kantaa

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutuskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

KANTA-uudistuksen toiseen vaiheeseen tulee investoida riittävästi siten, että asiakastietojärjestelmät toimivat yhteen sen kanssa kaikissa maakunnissa ja nykyisestä pirstaleisesta tilanteesta päästään eroon.

Yksityisten palveluntuottajien, järjestöjen ja yritysten, käyttämien asiakastietojärjestelmien linkittyminen KANTAan tulee turvata.

Pyrittäessä sote-uudistuksen tavoitteiden mukaiseen ja kehittyvään palvelujärjestelmään on yksityiset palveluntuottajat otettava

tarkasteluun tiiviisti mukaan. Yksityiset palveluntuottajat ovat palveluiden käyttäjille ja tuleville palvelujen järjestäjille niiden tehtäviä ja prosesseja määrittäviä tekijöitä.

Tiedon liikkumisesta ja tiedon integraatiosta on huolehdittava.

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

-

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

-

muuta, mitä?

-

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

-

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

-

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

-

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Saranpää Johanna
Wilhelmiina Palvelut Oy